MEDVEDEK MARKEC

Adam Mikkovič

20295

Jerica Lang
1924.

ADAM MILKOVIČ

MEDVEDEK MARKEC

1934

TISKALA IN IZDALA TISKARNA SLATNAR D. Z O. Z. V KAMNIKU

Vse pravice pridržuje avtor.

Ponatis iz „Našega roda“.

Ilustriral Janez Trpin, naslovno stran naslikal E. Deržaj

našo vas so prišli oni dan cigani, pravi cigani — tri voze jih je bilo in četrtega pol. To je bil direndaj! In so jih prišli pogledat možje in otroci iz dveh, ženske pa iz treh vasi. Da, da — ampak taka stvar ni kar tako, o ne. Stari cigan, ki so ga klicali Pero, je zdajci odprl pred ljudmi zaboju podobno stvar, in iz nje je za črnim smrčkom pogledal rjav medvedek, pravi medvedek! Kako srčkan je bil!

„Eeeeee,“ je zapel stari cigan Pero in se ozrl po vaščanih, „pleši, pleši, medula . . . pleši, pleši, medula!“

Debela ženska je prijela boben in je udarjala nanj. Medvedek je zlezel iz kletke, povohal s smrčkom na levo in desno in se postavil na zadnji nožici.

„Pleši, pleši, medula!“

Boben je pel, medvedek pa je žalosten zaplesal. Oziral se je po otrocih, časih obstal in hitro poduhal kruh, ki mu je bil zadišal iz rok vaških otrok, pa se spet prestopil zdaj na levo, zdaj na desno kakor pač pri plesu gre. Potem pa je ubošček naenkrat omahnil in se zvalil v prah. Vsi so se zasmejali, medvedek pa je proseče pogledal svojega gospodarja in sklenil tački, kakor bi zaprosil: Ne morem več, lačen sem, lačen . . .

Ampak tista debela ženska, ki je imela svetle obroče v ušesih, je še vedno tolkla po bobnu, stari cigan Pero pa je potezal za vrv, ki je bila pritrjena na železnem obroču, ki je medvedka zmirom tako rezal v smrček. Zraven je pokal po zraku z bičem in suval malega nepokorneža:

Potem so se mu zabliskale ciganske oči in je udaril z bičem po njem: pok, pok, pok . . . je udrihal — dokler se ni medvedek postavil na noge in glasno zavekal . . .

„Pleši, pleši, medula!“

Potem so se mu zabliskale ciganske oči in je udaril z bičem po njem: pok, pok, pok . . . je udrihal — dokler se ni medvedek postavil na noge in glasno zavekal. Pa je stari Pero z obema rokama pograbil bič in hotel oplaziti po kosmatincu — ko se je medvedek nenadoma pognal v beg . . . Bežal je kakor je mogel, in kakor je bil majhen, je vendar prav hitro pobiral podplate. Cigani so tekli za njim v gozd, in stari Pero se mu je dobrikal:

„Na, medula . . . na, medula! . . .“ mu je ponujal kruh. Ampak medvedek se ni niti ozrl, še malo ne! Še bolj jo je ucvrl in se izgubil v goščavi . . .

„Alá, alá!“ je kričala tista debela ženska z bobnom sredi ceste, „zdaj nam je pa medula ušla! Alá! Alá!“

Potem je vrgla boben na voz in še sama tekla v gozd iskat medveda. Za njo so jo ubrali še vaški otroci in glasno kričali: „Na, medula, na medula . . .!“

„E, pa ni vse nič pomagalo, prav nič. Medvedek je bil že daleč, daleč v temnem gozdu. Za njim se je vlekla vrvica privezana za železni obroček in se zapletala ob grmičevje. Pa se je zgodilo, da je malega begunčka nenadoma potegnilo nazaj. Ujel se je! Kaj bo pa zdaj? je pomislil. Pa ni bilo nič hudega. Potegnil je enkrat, dvakrat in vrvica se je pretrgala prav ob njegovem smrčku. Vesel je bil pa je poskočil, potem pa kar hitro odhlačal dalje.

Ko so se cigani proti večeru vračali iz gozda, so bili vsi žalostni. Otroci so jokali, drugi grdo proklinjali, ženske pa venomer tarnale:

„Alá, alá, zdaj nam je pa medula ušla!“

Stari Pero je ošvrknil z bičem po zraku, udaril potem še po prazni kletki in jadikoval sklonjen nad njo: „Jojme, jojme . . .!“

Ko se je zdanilo, so ga odšli spet iskat. Stikali so med vejevjem, listjem in grmovjem, gledali po luknjah in špiljah — a malega kosmatinčka ni bilo nikjer . . .

Medvedek, buča zvita, pa je ždel tisti čas visoko gori v košatem drevesu in se brezskrbno oziral v vas. Ponoči je bil na tešče pohrustal žabo in sedem črvov pa se je tako počutil še kar dobro. O kako prijetno mu je bilo sredi zelenega gozda v zlati prostosti! Ko se je zmračilo, je splezal z drevesa, se igral in stikal za mravljinci. Nato je zlezel med listje in zadrnuhal.

Četrti dan so zmetali cigani svoje stvari in otroke na vozove in odšli dalje po svetu. Stari Pero se je še enkrat ozrl proti goščavi in požugal s pestjo: „Uh! Uh!“ kar zobe je stisnil tako je bil jezen.

Medvedek je ta čas čepel na drevesu in gledal nizdol na belo cesto po kateri so se pomikali ciganski vozovi. Če bi se znal smejati, bi se gotovo zasmejal, tako pa je le smrček zavihal in veselo ugriznil v listje, ki mu je zakrivalo razgled.

„Zdaj pa že bo!“ je dejal sam sebi in opazoval svojo kletko, ki je prazna

odskakovala na vozu. O, koliko žalostnih dni je preživel v njej, odkar so mu vzeli prostost! Učili so ga plesati po vročih železnih ploščah — to ni bilo malo hudo, vse šape si je osmodil! Zraven so ga še pretepavali in tista debela ženska, ki so ji rekli Jozefa, ta je hodila okoli njega z bobnom, venomer tolkla po njem in ga nagovarjala: Pleši, pleši, medula . . .!

„Nak, nič več ne bom plesal!“ je čavsnil zdajci zadovoljen po polžu, ki je prilezel po deblu mimo njega, potem pa je pogledal srako, ki je sedla na vejo.

„Ham!“ je zinil in jo zgrabil za rep. Sraka je preplašena zakričala in se drla kakor se pač srake znajo, pa je medvedek, usmiljen kakor je bil, dejal: „Saj te ne bom pohrustal!“

In res je ni — zakaj komaj je bil odprl gobček, je sraka že sedela v vrhu.

„No, vidiš, da te nisem,“ je malo presenečen pogledal za njo v vrh. „Pa mi povej,“ jo je poprosil potem, „saj obletaš vse vasi in gozdove, ali si videla kaj mojo mater Rjavko? Jaz sem medvedek Markec. Ali veš, kje so kočevske goščave?“

Ampak sraka je ošabno pomahala z repom, medvedek pa se je jezen kakor še nikoli, povzpel še više in hlastnil v vrh: „Ham!“

Štrbunk . . .! in se je zvrnil na tla. Ubošček, prav na trebušček je priletel, kar zakolcalo se mu je. Milo je zajokal in žalosten je bil. Ko se je pobral, ga je postalo sram pa je kar hitro odhlačal dalje po gozdu.

O mraku se je zaril v kup požete praproti in pomislil: Ali moja mamica Rjavka še živi? Ali so tudi njo vjeli? S strahom se je spomnil bridke ure, ko sta oni dan srečala z materjo na Grmadi človeka, grdega

možica z zelenim klobukom in votlo palico, iz katere se je naenkrat zakadilo: pok! Po goščavi je zagrmelo, njegova dobra mamica je glasno zatulila, se povzpela na zadnji nogi in ga objela. Potem je krvaveča zbežala v goščavo in ga klicala: Teci Markec, teci Markec . . .! Pa ni mogel, premajhen je še bil. Tisti človek ga je dohitel, mu vrgel krog vratu debelo vrv in ga pobil s tisto votlo palico na tla. Potem so ga odgnali v vas, okoli njega so se zbirali ljudje in so se mu smejali. Nekaj noči pozneje so ga odvedli cigani, tisti črni ljudje. Svoje matere ni videl nikoli več, spominja pa se je še prav dobro — Rjavka so ji rekli, njemu pa Markec. O da, tudi tete Zvitorepe se še spominja in strica Rjavca tudi! Z materjo in Markcem je prav rad hodil. Iskala sta mravljincev, ki so Markcu tako radi lezli v nosnice, in za medom divjih čebel sta stikala . . .

Tako je premišljeval pod kupom požete praproti in se domislil: Sedaj so ga dolge mesece vodili po prašnih cestah, ga vozili zaprtega v tistem tesnem zaboju od vasi do vasi . . . kako naj najde pot nazaj? Gotovo je daleč od doma, od tistega brloga, kjer se je tolikokrat igral s svojo ljubo mamico . . .

Potem se je zvil v klobčič in mižal toliko časa, da je zadrnuhal. Pod praprotjo mu je bilo prav prijetno toplo. Markec bi spal tako tri dni in tri noči, hm, pa je komaj malo zasanjal in že se dani . . . Ampak Markec bo še malo zamižal. Tako — in je spet zaspal.

Tisto jutro pa, oj, oj, oj . . . ko so nakladali Strženovi praprot na voz, so otipali na dnu kupa pobeglega Markca.

„Huh! Mrcina kosmata!“ je vzkliknila Tina.

Markec je priprl oči pa prestrašen spet hitro zamižal. Na, spet so me vjeli! je potiho zavekal in debele solze se mu pritekle po smrčku. Pokril

Tina je tisti čas vztrajno držala vile nad kosmatincem in pričela vpiti v vas: „Anton! Anton! Poštajna kosmata . . .“

si je glavo s tačkami in kukal med njimi v začudeni obraz nesrečne ženske, ki ga je iztaknila med praprotjo. Tina je tisti čas vztrajno držala nad kosmatincem vile in pričela vpiti v vas:

„Anton! Anton! Poštajna kosmata, v našo praprot se je skrila! Anto-o-o-o-on!“ je še enkrat zategnila. Potem je nastavila vile Markcu prav pred smrček, ki se mu je zdajci pričel stresati v kratkih presledkih. Čez malo časa je prišel iz vasi tisti Anton in še kopica otrok.

„Medula, medula!“ so kričali že med potjo. Potem so ga obstopili in se mu smejali: „Mrcina kosmata, ali smo te! Hahahaha . . .!“

Zdaj je po meni! je obupaval Markec. Pečkov Jožek, pretkanec mali, pa je stopil prav h kosmatinčku in se mu zarežal v uho:

„Pleši, pleši, medula . . .“

In glejte — Markec je razumel, čeprav ni slišal bobna in videl ciganskega biča. Lepo se je postavil na zadnji nogi in se pričel prestopati. Izpočetka je šlo počasi, potem hitreje, vse hitreje, dokler se mu niso pričeli smejati in se je njemu zavrtelo v glavi, da je telebnil na trebušček: bumf! Obležal je kakor mrtev, se potuhnil in premišljeval, kako bi pobegnil. Če ga enkrat priklenejo, pojde težje! Prav tedaj pa je dejal tisti Anton:

„Ali ste videli mrcino, kako se je vrtela? Škoda bi jo bilo ubiti! Domov jo odženemo. Po vrv pojdem,“ in je odhitel v vas.

Pa se je sklonil k Markcu še mali Moravčanov Francek in poizkusil srečo pri medvedjem ušesu: „Plesi, plesi . . . edula . . .!“

In je Markec tudi njega kar precej ubogal. Zaplesal je na levo, potem na desno, vedno v večjih krogih . . . Iz vasi je opazil prihajati tistega Antona z vrvjo pa je zaplesal še v večjem krogu in jo nazadnje ucvrl po vseh

štirih po hosti in pokazal začudeni Tini in drugim svoje ožgane podplate. Še ozrl se ni, tako je tekel . . .

Bežal je ves tisti dan in proti večeru upehan ugledal srno.

„Dober večer, botra!“ jo je spoštljivo pozdravil, „jaz sem medvedek Markec.“

„I, kam pa se ti tako mudi?“ se je ozrla ona. „In kaj, kar sam se potepaš po goščavi?“

„Saj sem zmirom sam, botra,“ je potožil Markec. „Mojo mamico so obstrelili, mene pa vjeli in me plesati učili.“ Pokazal je srni ožgane podplate, potem pa zaupljivo pristavil: „Pa sem jim ušel!“

„Kje pa si bil?“

„Pri ciganih,“ je tjavendan odvrnil Markec in hitro pohrustal črva, ki mu je pred smrčkom prilezel iz zemlje.

„Kaj pa boš zdaj?“ je zmajala srna z glavo.

„Na Grmado bi rad . . . ali vi, botra, veste, kod pelje pot?“

„O Grmadi pa še nisem slišala,“ je rekla ona, „gotovo mora biti daleč. Kaj te ni nič strah takole samega?“

„Strah, strah,“ je hitro prikimal Markec, „ali bi šel lahko nocoj z vami, botra?“

„I no, pa pojdi," je menila dobra srna. „Čakaj no, ali imaš res osmojene podplate? Ah, jej?!" je zmajala potem.

In sta šla molče skozi gozd. Srna je hodila naprej, medvedek pa je capljal za njo. Bila je že trda noč, ko sta prišla do samotne trate sredi gostega grmičevja. Tam je bilo zbranih že mnogo srn, med njimi pa je stal srnjak. Medvedek se ga je kar ustrašil.

„Ta ima pa roge!" je šepnil srni.

„Le nič se ne boj!" ga je potolažila ona.

„Dober večer, boter!" reče potem Markec pogumneje in se obrne še k srnam. „Dober večer, botre, botrce," jih pozdravlja vse po vrsti, „jaz sem Markec kosmatin, izgubil sem se, hm."

Srne so se za hip odmeknile, srnak pa je vprašal: „Čigav pa si?"

„Ne vem," je dejal medvedek, „sedaj od nikogar, prej sem bil pa pri ciganih. Prav zares! Znam že plesati, botrček!" se mu je dobrikal in se pri priči postavil na zadnji nogi in pričel kar brez bobna zdaj na levo, zdaj na desno, kakor so ga pač učili. In kako mu je šlo! Srne so se kar spogledale. Ko se mu je zavrtelo, je štrbunknil na trebušček.

„Zdaj pa ne morem več," je rekel.

Pa res ni mogel. Ko je poizkušal vstati, so zaplesale pred njim srne in drevje in še luna, ki je pogledala iznad sv. Roka.

„Bom pa še malo zamižal," je rekel, „kar preveč se mi vrti," in je brž zamižal in si še s tačkami pokril oči. „Zdaj je pa čisto tema," je dejal.

Tedaj pa je začutil hladne smrčke, ki so se dotaknili njegovega trebuščka. Počasi je priprl oči in pomislil: Glej jih, glej, botrce, kako so pa radovedne!

. . . in se je pri priči postavil na zadnji nogi in pričel kar brez bobna zdaj na levo, zdaj na desno . . .

„Ham!“ se je pošalil in hlastnil z gobčkom po njih, da so plahe odskočile. „O, saj vas ne bom!“ jih je potolažil potem. „Kar bliže! Kar bliže!“ jim je spet ponudil trebušček.

Čez čas so polegle kraj njega. Mehko travico je s srebrnimi žarki obsijal mesec, in hladna rosa se je izpremenila v tisoč biserov, ki so zablesteli v temni goščavi. Še boter srnjak je prisedel. In Markec jim je pravil o ljudeh, ki žive po vaseh, o dolgih prašnih cestah, po katerih so ga vodili cigani, in o svoji mamici jim je pravil, ki bi jo že tako rad videl.

„Rjavka ji je ime,“ je rekel. „Ali ste kaj slišale o njej?“

Pa so vse odmajale z glavo, vse.

Tedaj pa je stari srnjak planil na noge in povohal po zraku.

„Po človeškem mesu diši!“ je dejal.

Previdno so se ozrle srne in kakor blisk zbežale v goščavo. Medvedek je ostal sam. Pogledal je v luno, ki se je skrivala za meglicami in žalosten zajokal. Strah ga je postalo pa je odhlačal za srnjakom in klical:

„Boter! Botrček! . . .“

V gozdu pa je ležala temna noč, skoro neslišno je pokala v dalji suhljad, potem pa je vse utihnilo. Markec je kolovratil med grmičevjem, povohal časih s smrčkom za mravljinci in se končno zaril med odpadlo listje, da bi zaspal. Že je zaprl oči, ko zasliši kraj sebe mrmranje. Pogleda — nič. Mesec so zakrili težki oblaki, vse okrog je tema ko v luknji, še svojih tačk ne vidi več.

„Au!“ je zastokal, ko mu je zdajci stopila na trebušček kosmata noga.

„Kaj pa je?“ je zagodrnjalo nad njim.

„Teta, stric, botra,“ je ječal medvedek,“ na mojem trebuščku stojite! Au!“

„Čigav pa si, smrkavec?“ je vprašalo nad njim.

„Jaz sem medvedek Markec, ne pojejte me, prosim — znam plesati in osmojene podplate imam, au, au,“ je tarnal medvedek.

„Kaj bi tisto!“ je rekla lisica, ko si je pobliže ogledala malega kosmatinca in se prestopila z njegovega trebuščka. „Nič se ne cmeri, jaz sem lisica Zvitorepa, kaj pa delaš tod? In kar sam si?“

„Kar sam, teta,“ se je oddahnil Markec, „izgubil sem se.“

Potem ji je povedal, kako in kaj je prav za prav, lisica pa je rekla:

„No, pa pojdi z menoj, pokažem ti pravo pot.“

Nato se je ozrla in poklicala male lisičke, ki so bile previdno obstale za njo.

„No, otročiči, Liska, Malka . . . le pridite bliže, le. To je medvedek Markec, nič hudega vam ne stori.“

In so brž pritekle, medvedek jih je bil kar vesel.

„Stric, stric, stric,“ so se mu dobrikale kar po vrsti in ga ovohavale z mokrimi smrčki.

„Kakšen stric!“ je dejal skoro užaljeno Markec, „saj sem še mlad!“ in se je postavil na noge. Pa res ni bil velik. Hm! Lisičke so pogledale mater, ona pa je rekla:

„Pa pojdimo, ponoči je varneje potovati, ko čez dan.“

In so šli. Zvitorepa je hodila naprej, za njo je hlačal Markec, lisičke pa so se gnetle za medvedkom in ga ščipale za repek. Sedaj jim je krajši čas. Tudi Markec je vesel pa se poredne časih hitro obrne:

„Ham!“ hlastne po malih punčarah lisice Zvitorepe. Enkrat se tudi nalašč spotakne ob korenino in se zares prevrne v jarek.

„Kmalu bi padel!“ jim reče, ko se pobira s tal.

Dolgo, dolgo so hodili po gozdu. Markec ni tod še nikoli hodil pa je postal končno že utrujen in zaspan in je vprašal lisico:

„Teta, ali ne bomo nič počivali?“

„Zdaj ni časa,“ je menila lisica. „Ko pridemo iz gozda, pojdem v vas, pa se boste odpočili.“

Potem so stopili hitreje. Čez čas so slišali iz dalje pasji lajež in so prisluhnili.

„Psov se bojim,“ je rekla mala Liska, „in ti?“ je vprašala medvedka.

„Tudi,“ je pritrdil Markec in zazehnil. Potem je stoje zamižal in kmalu vzkliknil:

„Teta, meni se pa sanja! O ciganih se mi sanja! Hm!“

„Pst! Pst!“ je posvarila resno lisica, „slišim petelinji klic! Slišite?“

Potem je dregnila zaspanega Markca, ki je trdovratno mižal: „Tu spodaj je vas, vidiš?“

„Vidim,“ je prikimal utrujeni medvedek in vztrajno mižal.

Potem so šli na parobek gozda in lisica se je odpravila na krajo.

„Vi otročiči pa me počakajte tu,“ je naročila.

Tik pred vasjo je srečala starega lisjaka Zvitorepa, menda je kanil tudi on na lov. Tiho se mu je približala in ga previdno nagovorila:

„Dobro jutro! Ali pa nisva že malo prekasna? Videla sem luč v koči!“

„Ne, stara, ne,“ je menil lisjak, „prekasna nisva. Zvezde so še bele in petelin je komaj dvakrat zapel. Kje pa imaš otročad?“

Lisica se je ozrla proti goščavi.

Potem sta se splazila pod skedenj in poiskala luknjo v kurnik. Na parobku je bil medtem legel medvedek v travo in zadrnuhal. Lisičke so se

stisnile k njemu, premetena Malka pa mu je zlezla na trebušček in oprezala za materjo.

Izza oblaka je pogledala luna, velika je bila in smejala se je. Na vasi je zatulil pes. Malka je prav dobro slišala verigo, ki se je vlekla za njim. Malo pozneje so zakokodakale kokoši . . . Njih glasen krik je pribežal v gozd, lisičke so dvignile ušesa, Markec pa je brezskrbno vlekel dreto. Potegnil je zdaj skozi smrček, zdaj skozi gobček, prav zadovoljen je bil.

Pa so spet kriknile v vasi kokoši. Še bolj so prisluhnile lisičke: Mati je že med njimi! so pomislile. Mogoče jim prinese tudi kakega piščančka? Lisičke jih prav dobro poznajo! Piščančki so kokošja otročad, mehki so in rumene kljunčke imajo.

Markec je ta čas spal in ni prav nič mislil na piščančke. Pred njegovimi očmi so postajali cigani. Stari Pero je pravkar prijel bič, tista debela ženska pa je tolkla po bobnu. Potem je stopila prav k Markcu in se je drla vanj: Pleši, pleši, medula . . .! Medvedek je skušal vstati, pa ni mogel. Nekaj ga je tiščalo k tlom in je zagodel:

„Mom, mrmom . . .“

Tedaj se je prebudil in odprl oči. Potem je stresel Malko s trebuščka in prisluhnil. Tudi lisičke so prestrašene gledale proti vasi.

Pok! Pok! Pok . . . je zdajci počilo tam spodaj. Strah in groza sta spreletela otročad in Markec je dejal:

„Teto bodo ustrelili!“

Utihnili so. Zamolklo in strahotno so odmevali streli od gora. Iz vasi je bilo slišati lajanje psov, krik kokoši in vpitje ljudi. V svitu mesečine so opazile lisičke temne sence, ki so se pomikale po senožeti sem ter tja, kakor da iščejo nečesa, bogve kaj . . .?

„Gotovo vašo mater!“ je izblebetal Markec.

Lisičke so milo zajokale. Hudo jim je bilo pa so se skupaj stisnile.

„Mogoče pa je niso zadeli!“ jih je tolažil zdaj medvedek. „Čakajte, bom pogledal,“ se je postavil na zadnje noge in gledal v vas. Tudi lisičke so gledale. Pa je bilo vse zaman. Potem stičejo še za bližnjim grmičevjem in kličejo:

„Mamica! Mamica! . . .“ ampak Zvitorepe ni, nič več je ni iz vasi.

„Kaj bo pa zdaj!“ jadikujejo lisičke in se stisnejo k Markcu. „Same smo ostale, čisto same . . .“

Pa so vseeno še pogledovale proti vasi, po travnikih in v deteljo so se ozirale, morda pa se le pokaže kje njihova skrbna mamica? O, pa je ni, nikjer je ni. Žalostne posedajo okoli medvedka in Markec jih tolaži:

„Saj sem tudi jaz sam, bomo pa skupaj hodili.“

Ko je vzšlo sonce, so še zmirom gledali v vas. Okoli hiš so razposajeno kričali otroci in se zbirali v gruče. Še Markca je zaskrbelo: Kdo pa naj mu pokaže sedaj pot v kočevske goščave, če so Zvitorepo ubili?

„Ali ve veste?“ je vprašal.

„Kako bi vedele,“ so tarnale žalostne lisičke, „prvič smo tod.“

In jim je Markec svetoval:

„Pojdimo malo tod okoli, mogoče pa nas je teta zgrešila?“

Potem so lazili po gozdu in klicali dobro mamico — pa je ni bilo. Ko pa so prišli nazaj iz gozda, so na glas zajokali. Tam za bližnjim skednjem so ugledali odrto lisičjo kožo, razpeto in pribito na zadnjo steno ulnjaka.

„Mamica, mamica!“ so zaklicale vse štiri in si pokrile oči. Kako hudo jim je bilo! Ubožice niso vedele, da visi na steni koža lisjaka Zvitorepa . . Njegova, da! Lisica Zvitorepa pa je tisti čas ždela skrita pod skednjem in prisluškovala stopinjam ljudi, ki so postajali pred razpeto kožo in se čudili lepemu kožuhu nesrečnega lisjaka. Spomnila se je lisičk in medvedka in je že težko pričakovala noči, ko se bo lahko splazila iz skrivališča.

Žalostno so tisti čas stopale lisičke za Markcem. Tavali so po gozdu, lisičke so ves čas jokale, prav nič sram jih ni bilo. Medvedek si je pomel oči in se ozrl:

„Le stopimo, otročad,“ je rekel, kakor da bi bil on bogve kako velik. „Čakajte, koliko pa vas je? Aha!“ jih je hitro preštel in se pogledal pod noge, „na vsako šapo pride ena.“

Hodili so ves dan in še drugega pol, potem pa zagledali veliko votlino. Oči so se jim zapirale pa so kar hitro zlezli v jamo, da bi zaspali. Globlje in globlje jih je vodila pot. V dalji je bobnela voda, in ker se je Markec spomnil, da je žejen, so lezli še naprej, prav do vode. Po vlažnih stenah so lazili črni polži, medvedek se jih kar ni mogel najesti.

„O kako ste dobri!“ se jim je dobrikal in hitro hlastal po njih. Še lisičkam jih je dajal. „Le jejte, punčke, to so polži!“ Ker jih je vedno več lezlo po skalovju, je dejal: „Črnuhi leni, vse vas bomo pohrustali, vse!“

O kako so jedli! Najmanjša lisička še ni jedla takih polžev pa se je sedaj za vsakim lepo obliznila.

„To pa, to!“ so pritrjevale medvedku, da se je ponosen vzravnal:

„Le dobro vsakega pregriznite! Tako-le,“ jih je učil. Potem se je potolkel po trebuščku: „Jaz ne morem več!“ in se je zavalil na tla.

Ko so se najedle še lisičke, so zlezle na Markca, pa so vsi prav lepo zaspali.

Ponoči pa so prilezli iz skalnih razpok majhni možički, največji je bil dve pedi visok. Imeli so dolge bele brade in so se tiho pogovarjali:

„To so lisice,“ je kazal eden izmed njih, „ono pod njimi pa je medved kosmatin.“

„Zdaj bo po naši družini!“ pravi drugi. „Jej, ojej — polže so že pojedli, zdaj bodo še nas!“

V rokah so imeli majhne leščerbe in so posvetili spečim gostom prav pred oči. Medvedek je imel prav lepe sanje. Pred njegovimi očmi se je hipoma zdanilo, krog njega pa so se gnetli tisti črni polži in vsak se mu je ponujal: „Na, če si lačen, kar ugrizni!“

„Pri materni šapi!“ je potegnil Markec globlje sapo skozi smrček, „če je pa tako, te pa bom. Ham!“

In je zares zinil in hlastnil — po malem možičku, ki je komaj odmaknil svojo leščerbo izpred mokrega smrčka. Markec je priprl oči in se začudil:

„Jej, jej, ojej!“

Krog njega je stalo na tleh vse polno prižganih leščerb, palčki pa so zbežali med skalovlje. Pogledal je lisičke, ki so se stiskale na njem.

„Zaspanke!“ je stresel z životom, „tak poglejte no, poglejte ... To pa ni kar tako!“

Lisičke so dvignile zaspane glavice: Kje pa smo? so pomislile.

Bradati možički so kukali iz razpok k svojim leščerbam, ki so jih bili pozabili ob neljubih kosmatih gostih in so bili videti zelo preplašeni.

„O,“ je dejal Markec, „kar naprej, gospodje! Saj vas ne bomo precej pojedli!“ se je pošalil. Potem se je ozrl vse naokrog in jih je bil kar vesel: „Koliko vas je!“

In so res gledali od povsodi. Bele brade so imeli in se venomer spogledovali.

„Pa vsaj po svoje leščerbe pojdite!“ jih je nagovoril medvedek. „Jaz sem Markec Kosmatin in to so punčare lisice Zvitorepe,“ jih je predstavil. Lisičke so se priklonile na vse strani, zakaj od povsodi so molele bele brade. Še na stropu je visel mal možic. Ko ga je Markec zagledal, se mu je zasmilil pa mu je dejal:

„Ti boš pa doli padel. Trdo je, ubil se boš! Čakaj — no, kar izpusti se!“ mu je svetoval in zinil kolikor je mogel, da bi ga vjel v gobček.

„Ta je pa pretkan!“ so kimale iz razpok bele brade, „sedaj še hoče, da mu sam skoči v usta!“

„Nak!“ so se oglasili vsi hkrati, „tako neumni pa nismo!“

Markec se je začudil, pogledal lisičke in one njega pa so ugibali, kako in kaj. Radi bi se jim prikupili pa niso vedeli kako. Ampak je medvedek kmalu uganil.

„Hm, zaplesal bom!“ je rekel in so mu lisičke kar precej pokimale. „Čakajte“, je še dejal, „da leščerb ne pohodim!“

Postavili so jih lepo v stran, Markec pa se je ozrl po plašnih možičkih in se zavrtel. Lisičke so udarjale s tačkami po vlažnih tleh in se kar niso mogle načuditi spretnosti svojega prijatelja. Tudi belobradim palčkom je ugajal medvedji ples in so postali na mah zaupljivejši. Največji med njimi se je celo tako opogumil, da je stekel po svojo leščerbo in jo jadrno odnesel. Spotoma se je spotaknil nad polžem in telebnil, še leščerbo je ubil. Markec se je oziral po belih bradah in se je vrtel, dokler se mu ni zavrtelo v glavi in se je sesedel.

„Zdaj pa ne gre več," je dejal sede. „O, kako se mi vrti!"

Lisičke so zlezle k njemu in ga gladile s tačkami.

„Ubožček!" ga je tolažila Malka, „kje pa si se naučil tako vrteti?"

„Pri ciganih", je povedal Markec.

Tedaj je prilezel iz razpoke najpogumnejši izmed možičkov in je v imenu vseh dejal medvedku:

„Mi smo zelo veseli, da imamo takega gosta, ki se zna tako vrteti." Potem se je priklonil in še dodal: „Jaz sem palček Dolgobrad in to so moji bratci," je pokazal z drobno roko na razpoke, kjer so se priklonili vsi po vrsti. Čez nekaj časa so prilezli iz razpok in se postavili v krog pa zapeli:

„Pozdravljen medved Markec,
Pozdravljene lisičke Zvitorepe!
Mi smo palčki Godrnjavčki,
naš glavar je palček Dolgobrad."

Tedaj je prilezel iz razpoke najpogumnejši izmed možičkov in je v imenu vseh dejal medvedku: „Mi smo zelo veseli, da imamo takega gosta, ki se zna tako vrteti . . ."

Kakor so bili majhni, so bili njihovi glasovi dokaj možati. Pazljivo jih je poslušal Markec in je bil kar vesel. Že se jim je hotel zahvaliti pa so zdajci prinesli na nosilnicah gospo Golobrado.

„To je gospa Golobrada," jo je predstavil palček Dolgobrad. „zna imenitno kuhati in nam je sploh za kratek čas."

Potem so jih povabili s seboj in jih vodili po votlini dalje in dalje, dokler niso prišli v veliko, prostorno jamo. Ob stenah so visele iz srebrnih niti stkane zavese, za njimi pa je sedelo še sto in sto dolgobradih možičkov. Tam so imeli svoje delavnice: tu so šivali, tam kovali, eni so vezali lonce in drugi spletali vrvi. Še šivilje so imeli — to je bil živžav! Ene so vrtele majhne stroje, druge so likale in tretje ubadale šivanke. Med njimi je sedela na vzvišenem prostoru šivilja Iglovita in nadzirala delo.

Presenečeni so se ozirali po svetlih delavnicah — lisičkam so še posebno ugajale šivilje, Markcu pa kovači, tisti črni možički, ki so tako spretno udarjali: Pik pok, pika pok . . .

„Ti pa znajo!" je rekel pa pogledal na konec svojega smrčka, kjer mu je bingljal tisti železni obroč, ki so mu ga bili hudobni ljudje pritrdili v nosnice. Obrnil se je k palčku Dolgobradu.

„Poglej," mu je nastavil železni obroč. „ti imaš delavnice, kovače in krojače, snemi mi to stvar, boli me."

In so brž pritekli od vseh strani dolgobradi možje in se postavili pred kosmatina. Gledali so kvišku na železni obroč in ugibali, kako bi ga sneli. Potem so razumnejši povabili Markca v delavnice. Tam so kovači obstopili Markca, gledali v železno stvar in časih na medvedov gobček, iz katerega so se tu in tam pokazali beli zobje, in zmajevali z glavo.

„To bo težka stvar!" je dejal eden.

Potem sta prinesla dva od stene veliko stvar, dve pedi je bila dolga in ostre zobe je imela . . . Pa so jo vlekli zdaj sem, zdaj tja, da je odmevalo daleč po votlini: žiga, žaga . . .

Pa se je preril skozi gručo sam mojster Vsezna in poizkušal na obroču to in ono stvar.

„Ali vas kaj boli?“ je spoštljivo vprašal kosmatina in pričel piliti obroč.

„Nič,“ je odvrnil Markec z nizkim glasom in se obliznil.

Potem sta prinesla dva od stene veliko stvar, dve pedi je bila dolga in ostre zobe je imela. Prijeli so jo, jo vtaknili skozi obroč in vlekli zdaj sem, zdaj tja, da je odmevalo daleč po votlini: žiga, žaga, žiga, žaga . . . In je bila delavnica kmalu polna dolgobradih možičkov, pa so se pri napornem delu menjavali. Lisičke so stale ob strani in so utrujenim brisale s tačkami pot raz čelo.

Pohlevno je sedel Markec sredi svetle delavnice in potrpežljivo držal smrček dobrim palčkom. Tako je bil zadovoljen, da si ni vedel kaj, pa je hitro najbližjega obliznil. Siromak pa je telebnil z lonca, na katerem je prodajal zijala in milo zajokal. Nato je zbežal po vseh štirih iz delavnice in si brisal mokri obraz.

„Saj te ne bom pojedel,“ se je hitel opravičevati Markec, „samo obliznil sem te.“

Pa ga ni bilo več nazaj, tako se je prestrašil. Še dva druga sta se skrila. Eden je zlezel v meh, drugi pa pod lonec. Pogumnejši pa so šli spet na delo, medvedek pa je pazil, da se ne bi spet kaj izpozabil ali pa premaknil, še slin ni več požiral. Zadovoljen je premišljeval, kako bi dobrim palčkom poplačal njihov trud — in ko je po dolgem času počil v njegovem nosu obroč, katerega so mu malo nato sneli štirje najmočnejši iz smrčka, je dejal:

„Jaz medvedek Markec, se vam, vi dobri palčki, prav lepo zahvalim, da ste me rešili te okrogle stvari in vam pri materni šapi obljubljam, da

ne bom nikoli nobenega od vas pojedel — še pokusil ne!“ je dodal in dvignil ožgano šapo. Ker je bila spodaj črna, so ga vprašali:

„Kaj pa, da imate tako osmojene podplate?“

„Od plesa,“ je odvrnil možato Markec.

Vse brade so se zamajale in po votlini je zagodrnjalo: „To je moral pa hitro plesati, da so se mu podplati vneli!“

Pa jim je povedal Markec čisto drugače:

„Na zemlji življenje ni tako ko pod zemljo,“ je rekel. „Tam žive ljudje, ki so veliko večji kakor vi. Hodijo po belih cestah, preganjajo drug drugega in če ujamejo koga od našega rodu, ga postavijo na železne plošče, vroče so, pod njimi gori ogenj. Sami si znajo napraviti velike bele hleve, ki jim pravijo hiše.“

Bele brade palčkov so se spet zamajale in po votlini je zagodrnjalo: „Uuuuu, uuuu . . .“ Kar strah jih je postalo.

Ampak Markec ni bil prav nič več v skrbeh in si je zadovoljen, da se je znebil okroglega obroča, pretegnil ude in se brezskrbno ozrl po delavnici. Potem je brezbrižno odhlačal k mehu, v katerega se je bil prej skril plašljivi radovednež in pritisnil s šapo na malo deščico: Ph, ph, ph . . . je zapihalo v plamenček, iz meha pa je vsakokrat, kadar se je stisnil, pogledal skriti palček. Markcu je ta stvar zelo ugajala, bolj in bolj je pritiskal, dokler ni možiček zletel iz meha in priletel v velikem loku naravnost v lonec, v katerem so prinesli Markcu večerjo. Tam je cvilil z visokim glasom. Pa so ga brž potegnili iz lonca, zakaj Markec je bil od sile lačen in se je že sklonil nad pripravljeno večerjo. Potem so postregli tudi lisičkam. O kako jim je šlo! Največje lonce so prinesli pa še bi bili kmalu premajhni, tako dobro je znala kuhati gospa Golobrada.

Pa so ga brž potegnili iz lonca; zakaj Markec je bil od sile lačen in se je že sklonil nad pripravljeno večerjo . . .

Pa je prav tedaj zunaj pred votlino nekaj zatulilo in zalajalo. Lisičke so dvignile uhlje in prisluhnile. Potem so stekle po dolgem hodniku in klicale:

„Mamica, mamica . . .!“

In se niso zmotile! Zunaj je stala lisica Zvitorepa in se dobrikala izgubljenim hčerkam.

„Kje pa imate Markca?“ je vprašala potem.

Pa so ji povedale, da je pri palčkih Godrnjavčkih in hitele vpraševati.

„Videle smo vašo kožo za ulnjakom, kdaj pa ste jo sneli?“

„Neumnice,“ je rekla ona, „to je bila koža lisjaka Zvitorepa. Njega so pobili, jaz sem se skrila.“

Tedaj je pritekel iz votline še Markec. O, kako se je začudil! Še oblizniti se ni imel časa.

„Kaj vas niso pojedli?“ je vprašal. „Kako pa ste do kožuha prišli?“

Potem so se poslovili od prijaznih palčkov, se jim še zahvalili za to in ono, nato pa veseli odšli na pot. Bilo je že pozno in so malo hitreje stopili. Spotoma je pravil Markec, kako so mu dobri palčki sneli iz nosu železni obroč in kako lepo jih je pogostila sama gospa Golobrada. Zvitorepa pa je pripovedovala, kako je bilo v kurniku in potem pod skednjem, pa je posvarila svoje male hčerke Zvitorepe:

„Če pojdete kdaj na krajo, le nikar preveč ne izbirajte . . . Botra Zvitorepa so samo zato slekli iz kože.“

„Kako?“ se je začudil medvedek, „ali ni bila tista koža za ulnjakom vaša, teta?“

„Prismoda, kaj misliš, da jo imam na gumbe?“

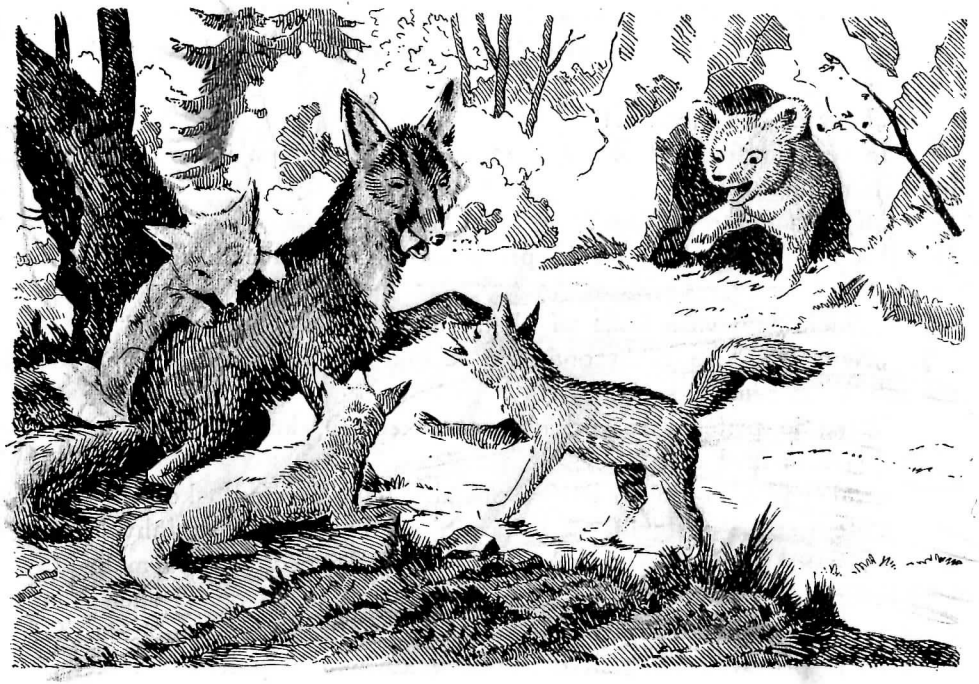

Tedaj je pritekel iz votline še Markec. O, kako se je začudil! Še oblizniti se ni imel časa . . .

Pa je ta hip med listjem ob poti nekaj zašuštelo. Previdno so obstali — no pa ni bilo nič hudega. Markec je nato pobrskal med listje in veselo poskočil.

„Žaba!“ je vzkliknil in ji pokazal zobe.

„Kvak, kvak!“ se mu je postavila ona v bran. Sedla je na zadek in z izbuljenimi očmi strmela v kosmatinca.

„Čakaj no,“ ji pravi Markec, „bom videl, kakšna prav za prav si,“ in se ji približa.

„Kvak!“ se je spretno odmaknila ona.

„Kvak!“ zine še Markec, hlastne po njej in jo hitro golta, ne da bi jo bil pregriznil. Ampak žaba se ni dala kar tako ugnati, o ne! Z vsemi štirimi se mu je uprla v goltanec in vpila, da jo je medvedek slišal prav v želodec. Požiral je in požiral, žaba pa je zmirom lezla nazaj. In je Markec stekel za lisico in klical:

„Teta, zadavil se bom . . .“

Pa se ni. Komaj je odprl gobček se je žaba že zagnala iz njega in štrbunknila naravnost v potok. Tam je užaljeno zaregljala in se zarila v blato.

„Kar pojdi!“ je dejal Markec, ko mu je že ušla, „si preveč podivjana!“

In sta bila oba zadovoljna.

Ko se je zdanilo, so zlezli v luknjo pod košatim hrastom. Markec je lezel naprej, vohal s smrčkom po tleh pa naenkrat odskočil:

„Au! Jež, jež!“

Nabodel se je na ostre konice in klical teto Zvitorepo. Pa je brž pritekla k nerodnemu kosmatinčku.

„To ni jež, Markec,“ ga je poučila, „to so bodičaste kostanjeve lupine!“

„Saj se ga nič ne bojim,“ je nato dejal Markec. „Če bi bil, bi ga kar pohrustal.“

Potem so zlezli vsi k Zvitorepi in utrujeni zamižali. Lisičke so bile še prav zadovoljne in so se zarile v mehko materino dlako. O kako prijetno je ležati pri mamici! Venomer so jo povpraševale po botru Zvitorepu pa o piščančkih, črnih polžih in drugih dobrih stvareh. Markec se je spomnil svoje matere Rjavke. Ali še živi? Ali jo bo še kdaj našel? O kako bi se stisnil k njej! Zmirom bi bil pri njej, nikoli bi se ne šel potepat, nikoli. Pravil bi ji o ljudeh, ki žive po trgih in vaseh, o ciganih pa o tistih dolgih belih cestah in o tisti ozki kletki, v kateri je preživel toliko žalostnih dni. Po smrčku so mu pritekle solze pa se je ubošček tesneje stisnil k teti Zvitorepi in je bil žalosten.

Proti poldnevu pa so začuli od zunaj stopinje ljudi in pasji lajež. Zvitorepa je planila kvišku, zbudila svoje hčerke in planila ž njimi iz luknje. Markec je nerodno hlačal za njimi in klical:

„Teta! Teta . . . jaz ne morem tako hitro . . .“

Lisica pa je dirjala skozi goščavo in je bila že daleč, ko je Markec upehan obstal.

„Ne morem več,“ je sopihal.

Ko se je ozrl, je prestrašen zamižal. Proti njemu je dirjal pes in lajal z visokim glasom. Psa se je Markec najbolj bal v življenju — kaj bo pa

zdaj?! Še malo in stala sta si nasproti. Pes se je venomer zaganjal v malega kosmatinca in klical svojega gospodarja. Zdajci zagode Markec kakor moč globoko in se možato postavi na zadnje noge.

Tedaj pa se je zabliskalo.

Pok, pok!

„Au!“ zatuli Markec in moli od sebe ranjeno tačko, potem pa po treh odčota za bližnji grm. Tam se zarije v listje in joka. Oblizuje si tačko in plaho ogleduje rdečo kri, ki mu kaplja iz ranice. Potem se zarije še globlje in utihne. Ampak čez nekaj časa ga zgrabi nekdo za zadnje noge in ga potegne iz grmovja.

Zdaj je po meni! meni Markec in se, glava brihtna, hitro potuhne. Potem zamiži in kakor mrtev telebne na tla, še ne diha ne. Ob njem stoji visok človek s puško v roki in kliče:

„France! France! Mrcina kosmata, je že po njej . . .“ in še udari s kopitom Markca po glavi. O, kako ga je zabolelo!

Malo nato pride k njemu še nekdo. Tudi ta ima puško in ga dregne z njo v trebušček. Nato si oba maneta roke in se smejeta. Potem ga vzlečeta na pot, ga tam naložita na voz in poženeta konje.

Markec leži kakor mrtev, ne diha in miži.

„Mrcina je še mlada,“ se pogovarjata ona dva na vozu, „kako mehko dlako ima, še danes ga moramo odreti.“

Markec, buča zvita, se potuhne — leži kakor mrtev, ne diha in miži . . . Malo nato pride k njemu še nekdo. Tudi ta ima puško in ga dregne z njo v trebušček . . .

Zapeljala sta na prašno cesto in obstala pred prvo gostilno. Položila sta pred konja mrve in odšla v hišo, še pes je šel za njima.

Markec je previdno priprl oči, pogledal na to in na ono stran in previdno zlezel na kraj voza. Potem se je skobacal na tla in hitro, kakor so ga noge nesle — odhlačal naravnost proti gozdu . . . Tekel je na vso moč, saj se mu je pa tudi mudilo! In še kako!

Šele v gozdu se je ozrl.

„Ali sem vaju? Hm!“

Iz tačke pa mu je še vedno curljala kri in na glavi mu je odganjala buška. Ko je odčotal naprej, je nenadoma zaslišal:

„Markec!“

Znan se je zazdel medvedku ta glas in se je hitro odzval:

„Tukaj sem!“ je zaklical in odhlačal proti grmičevju. Kako se je začudil! Nasproti mu je pritekla sama gospa Golobrada.

„Oh,“ je hitro potožil Markec in dvignil ranjeno tačko,“ „kako me skeli! In tukaj tudi,“ je nastavil in pokazal buško na glavi.

„I, zakaj si pa bežal iz luknje!“ je dejala gospa Golobrada in se ozrla po palčkih Godrnjavčkih, ki so prilezli za njo. „Naprej bi bil lezel, saj pelje tudi tod pot v naše domove. Oh, saj pravim!“ je tarnala in si hitro odvezala predpasnik. Potem ga je lepo ovila Markcu okoli ranjene tačke in mu še malo popihala buško na glavi.

„Kako ste dobri!“ se ji je zahvaljeval Markec, čeprav jo še ni nikoli pokusil. Nato se je oprezno ozrl na cesto. Tam daleč spodaj sta hodila okoli voza tista dva lovca in se ozirala v gozd.

Ni bilo mnogo časa . . .

„Kar brž!“ je svetovala gospa Golobrada in odpeljala ubeglega Markca okoli posekane bukve, kjer se je medvedek kar hitro skobacal v odprtino med koreninami. Za njim je zlezla gospa Golobrada in še vsa dolga vrsta palčkov Godrnjavčkov.

Ko so bili že daleč pod zemljo, je Markec pogledal obvezano tačko in bridko potožil:

„Koliko nesreče je na naši družini. Nikomur nisem ničesar žalega storil, pa me zmirom preganjajo, zapirajo v kletke in sedaj še streljajo name . . . Uh, uh, kako boli . . .“

Pa so ga odpeljali naprej po votlini in so vsi glasno jokali, kar po bradah so jim tekle solze. Malo nato so obstopili Markca palčki Ranocelniki. Imeli so bele halje in so bili videti zelo učeni. Ko jim je gospa Golobrada povedala, kako in kaj se je zgodilo, so poklicali še krojače in šiviljo Iglovito. Palčki Ranocelniki so iskali po lončkih zdravil. Markec pa je potrpežljivo dvignil ranjeno tačko, raz katero so mu odvezali predpasnik gospe Golobrade. Šivilja Iglovita je vdela v iglo srebrno nitko in skrbno pričela krpati pretrgano kožico. Prav previdno je ubadala, Markec ni niti čutil, tako dobro je znala. Krojači so ta čas pripravljali obveze, oni v belih haljah pa pripravljali mazilo. Radoveden je pogledal Markec, kako in kaj to gre — pa joj — šivilja Iglovita je pri priči zabodla iglo prav v sredo ranice.

„Au, au,“ je zavekal Markec, „boli me, boli.“

„Stara sem in slabo vidim,“ se je izgovarjala šivilja.

Pa je bilo kmalu dobro. Palčki so pristavili leščerbe še bliže, šivilja Iglovita pa si je nateknila še očala in previdno šivala dalje zevajočo ranico. Samo še enkrat, dvakrat je ubodla in že je bilo njeno delo končano. Sedaj so prišli na vrsto Ranocelniki in drugi Godrnjavčki. Pomaknili so lonček

. . . Potem so privlekli tisto dolgo obvezo, ki so jo bili marljivi krojači tako lepo sešili in so jo pričeli ovijati medvedku okoli bolne nožice . . .

malo bliže, zajeli iz njega pripravljeno mažo in jo skrbno pokladali na ranjeno tačko. Kako lepo je Markcu pohladilo pekočo rano!

„To pa, to!“ je pokimal.

Potem so privlekli tisto dolgo obvezo, ki so jo bili marljivi krojači tako lepo sešili in so jo pričeli ovijati medvedku okoli bolne nožice. Dolga je bila pa res! Kar predolgo so sešili. Pa so prinesle šivilje škarje: reza, reza, reza . . . in je bilo kar hitro pri kraju.

Markec si je zadovoljen ogledal tačko, potem pa jim je pokazal še buško na glavi. In so mu palčki še na buško nanosili nekaj tiste maže in mu skrbno obvezali glavo. To je šlo težje, zakaj Markec je imel velike zobe in prav nič se ni vedelo, kaj se skriva pod buško v medvedovi glavi . . . Pa je šlo tudi to po sreči in so bili vsi zadovoljni, najbolj pa Markec. Od radosti se je spet izpozabil pa iztegnil jezik, ampak mu je vsak hitro odmaknil bradato glavo, samo gospa Golobrada se ni prestrašila in je rekla:

„Na, le oblizni, Markec, le.“ —

Pa je prav tisti čas pristopil palček Dolgobrad in se obrnil k dobrosrčni ženici:

„Večerja se smodi,“ je dejal skoro užaljeno — hm, pa je niti še pristavili niso! Gotovo se je Dolgobrad zbal za gospo Golobrado — kaj pa, če bi jo mu mrcina kosmata pojedla? To bi bila lepa reč — kdo bi jim pa potem kuhal? In se je medvedek spomnil, da je lačen pa je rekel previdnemu palčku Dolgobradu: „Lačen sem!“

„Ali ste videli?“ se je ozrl Dolgobrad po palčkih Godrnjavčkih in namignil ženici naj se hitro odstrani. „Bomo pa nekaj polžev prinesli,“ je dejal nato kosmatinu.

Potem so mu jih prinesli. Kar na ramena so si jih bili naložili in za roge so jih držali. Pa je bilo še vse premalo za lačnega Markca. Pretegnil si je ude in odšepal po votlini. Med potjo so mu palčki razkazali še to in ono, nato pa ga odpeljali v hlevčke, kjer so cvilile miši in se drenjali krti.

„Kaka večerja!“ je vzkliknil Markec in hlastal po njih.

Potiho so godrnjali za njim palčki:

„Vso živino nam bo pojedel, kje bomo pa drugo dobili?“

Ampak Markec je imel desno uho prevezano in si še malo ni mislil, da je komu v škodo. Še prav vesel je bil in se je šele po dolgem času potrepljal po trebuščku.

„Pri materni šapi,“ je stresel kosmato glavo, „zdaj pa ne gre več.“

Vse zbegane so se stiskale po koteh preostale miši, pa jim je Markec kar precej povedal:

„Saj nocoj ne bom nobene več pojedel, ne, ne. Jutri, šele jutri!“ jih je slabo potolažil.

In je obljubo tudi držal. Naslednji dan je pohrustal palčkom Godrnjavčkom še vso preostalo živinico. Prizanesel je samo najmlajši miški: „Ti boš pa za seme ostala, ti bom samo glavo odščipnil!“ In jo je res. Kako je bil poreden!

Tretji večer se je poslovil od dobrih palčkov, se jim še enkrat zahvalil za njihovo gostoljubnost in dejal:

„Sedaj pojdem pa mamico iskat, tako dolgo je že nisem videl. Ali ste kaj slišali o njej, Rjavka ji je ime? Kaj praviš?“ se je hitro obrnil k malemu Godrnjavčku, da je siromak od strahu zamižal in sedel v lonec.

„Nič, nič, nič . . .“ so namestu njega vsi odmajali z bradami. Zelo nerodno jim je bilo.

Potem so mu želeli srečno pot, mu z leščerbami posvetili pred votlino, in Markec se je ves obvezan podal v temni gozd z edino željo, da bi spet našel svojo skrbno mamico, po kateri mu je postalo že tako težko.

Že se je izgubil v temni gošči, ko se je obrnil in odhlačal nazaj. Pred votlino je zmajal z glavo:

„Nocoj je pa kar pretemno!“

Ko so prilezli iz globine palčki Godrnjavčki, jih je poprosil:

„Nič ne vidim, tema je. Ali bi mi mogli posoditi leščerbo? Bom pa po dveh hodil,“ je rekel.

Pa so mu jo kar precej obesili na tačko.

„Zdaj pa že bo!“ je pokimal in odšel na pot. „O, tako se pa že hodi, tako. Se vsaj kam vidi!“

Ko je našel stezo, je hodil raje po njej. Tu in tam je pogledal na leščerbo, si jo previdno popravil, da mu ni smuknila s tačke in zadovoljen nadaljeval pot.

Z drevja je odpadalo listje, noči so so bile dolge pa je tako pričotal že dokaj daleč, ko nenadoma sreča ob poti žensko, ki je šla k sv. Trojici k prvi maši. Hotel se je umakniti, pa je bilo že prepozno.

„Dobro jutro, oče!“ je pozdravila ona, ko ni videla, da je za leščerbo medved. „O mrcina kosmata!“ se je prestrašila potem, se zagnala nizdol in se sede pripeljala na senožet.

Markec je urneje pobral podplate in se previdno ozrl. Pa je siromak premalo pogledal predse in se spotaknil ob krcelj. Leščerba je odletela s tačke in se zakotalila v mlakužo: šššššš, je zacvrčalo.

„Na,“ se je pobiral Markec, „zdaj je pa spet tema.“

Pa je bila res. Nekaj časa ni prav nič videl. Ko se je pa malo razgledal, je odšepal s poti v stran in kolovratil med grmičevjem dalje. Začutil se je tako zapuščenega pa je bolj in bolj mislil na svojo mamico Rjavko.

Hodil je ves tisti dan in se na večer znašel ob prašni cesti. Malo dalje od nje je ležala večja vas. Sredi vasi so se podili otroci okoli velikega šotora, pred katerim je stalo nekaj voz. Na srednjem je stal visok človek in nekaj govoril zbranim ljudem. Potem so vsi odšli v tisti šotor. Markec je gledal izza leskovega grma proti šotoru in ugibal to in ono. Čudne stvari so tam doli, si je mislil. Pa menda ne — da so cigani? Zazeblo ga je.

Ko se je do dobra znočilo in je v vasi vse utihnilo, je previdno za mejo hlačal bliže. Potem je nenadoma obstal. Zazdelo se mu je, kakor da je slišal od nekje lajež strica lisjaka in momljanje medveda. Radoveden se je plazil naprej, časih legel na trebušček in prisluhnil. Bil je že blizu tistih voz pa je dvignil smrček in povohal po zraku. Zdajci se je oglasilo prav iz bližine.

„Mom, mom, mrmom . . .“

Markec je planil kvišku. Znan se mu je zdel ta glas pa se je komaj slišno odzval:

„Mom, mom . . .“

„Mom,“ je reklo spet iz voza, „kdo pa lazi tod?“

Poizkušal je s svojimi tačkami zdaj to, zdaj ono stvar — dokler ni v temi otipal železnega zapaha . . .

Markec je vztrepetal po vsem životu. Ta glas je bil že nekoč slišal! Zlezel je še bliže voza in rekel:

„Jaz sem medvedek Markec."

„Markec!" je planila k železni ograji medvedka Rjavka.

„Ali me poznate?" je vprašal Markec in se skrival pod vozom, potem pa urno pogledal kvišku.

„Mamica, mamica" je zajokal. —

„Markec, moj ljubi Markec!" je zajokala še medvedka in trgala z zobmi železne drogove svoje kletke, da bi brž objela svojega izgubljenega ljubljenčka. Markec se je povzpel do ograje in tiščal smrček med jeklene drogove. Njegova rjava mamica ga je gladila — Markec je videl, tudi ona je imela vse ožgane podplate in je glasno jokala. Zraven je pogledovala, kakor že tolikokrat, k vratom in premišljevala, kako bi pobegnila. Tekala je iz kota v kot, grizla železne zapahe in trgala leseni pod. Markec se je vzpenjal na voz in venomer klical:

„Mamica, uboga mamica!"

Ona pa je že obupavala. Iz oči so ji pritekle solze, polzele so po železnih drogovih in padale na malega Markca.

Pa je Markec stekel okoli voza, stikal tu in tam in poizkušal s svojimi tačkami zdaj to, zdaj ono stvar — dokler ni v temi otipal železnega zapaha, ki se je dal premikati. Tiščal je vanj na vso moč in zdajci so se nenadoma zamajala vrata . . . Pritisnil je še na to, potem na ono stran in vrata so se namah odprla . . .

„Mamica!"

„Markec!"

Bila je tema ko v rogu. Medvedka je planila iz kletke in oba sta zbežala v črno noč — v prostost . . .

Tekla sta tri dni in tri noči . . . nikoli več ju niso ujeli — kako neki, saj ju je življenje dobro izučilo in imata še danes oba osmojene podplate.

MEDVEDEK

Medvedek
Markec